

PROFESYONEL VE AMATÖR FUTBOLCULARIN STATÜ DEĞİŞKENİ AÇISINDAN BAŞARI MOTİVASYONU FARKLILIKLARI

ÖZET

Uğur ABAKAY¹
Emin KURU²

Bu çalışmanın amacı, profesyonel ve amatör futbolcuların statü değişkeni bakımından başarı motivasyonu farklılıklarını ortaya koymaktır. Çalışma evreni 2007-2008 futbol sezonunda Ankara bölgesinde faal olan profesyonel ve amatör futbolculardan seçilmiştir. Örneklem grubu ise 232 profesyonel 544 amatör futbolcudan oluşmaktadır. Araştırma örneklemine giren profesyonel futbolcuların yaşları 18 ile 32 arasında değişmektedir. Bu grubun yaş ortalaması 24.28; standart sapması 3.21'dir. Amatör futbolcuların yaşları ise 18 ile 33 arasında değişmektedir. Bu grubun yaş ortalaması da 22.93; standart sapması 3.77'dir. Araştırmaya ilişkin bulguların elde edilmesinde "Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeği" kullanılmıştır.

Araştırmada sonucunda, çalışmaya katılan futbolcuların Güç Gösterme Güdüsü alt boyutu puan ortalamaları arasında, profesyonel futbolcular lehine anlamlı bir farklılık vardır ($t=3.029$, $p\leq 0.01$). Profesyonel futbolcuların puan ortalaması (39.50) amatör futbolcuların puan ortalamasından (38.78) daha yüksektir. Başarıya Yaklaşma Güdüsü alt boyutu puan ortalamaları arasında, amatör futbolcular lehine anlamlı bir farklılık vardır ($t=-2.014$, $p\leq 0.05$). Amatör futbolcuların puan ortalaması (64.04) profesyonel futbolcuların puan ortalamasından (63.00) daha yüksektir. Güç Gösterme Güdüsü alt boyutu puan ortalamaları arasında, profesyonel futbolcular lehine anlamlı bir farklılık vardır ($t=2.491$, $p\leq 0.05$). Profesyonel futbolcuların puan ortalaması (31.45) amatör futbolcuların puan ortalamasından (30.31) daha yüksektir.

Anahtar Kelimeler: Başarı Motivasyonu, Futbol, Amatör, Profesyonel.

ACHIEVEMENT MOTIVATION OF PROFESSIONAL AND AMATEUR SOCCER PLAYERS IN TERMS OF STATUS VARIABLES

ABSTRACT

The purpose of this study was to determine the differences in achievement motivation between the statue variable of being professional and amateur soccer player. The population of this study is created among the active soccer player of 2007-2008 soccer season league teams in Ankara. The sample of the study is consisted from 232 professional and 544 amateur soccer players. The Professional players in the sample of the study are 18-32 aged. The ages of amateur players are changing between 18-33 years. The group has 22.93 average age and 3.77 standard deviation. In the study the data collected by "Achievement Motivation Scale Peculiar to Sports".

At the end of the study, there's a significant difference in average of scores of professional players' Power Showing Motive sub factors ($t=3.029$, $p\leq 0.01$). Professional players' score average (39.50) is higher than amateur players score average (38.78). There's a significant difference in amateur players' average of scores in Success Achievement Motive sub factors ($t=-2.014$, $p\leq 0.05$). Amateur players score average (64.04) is higher than professional players' (63.00) average. There's a significant difference in average of Power Showing Motive sub factors scores in professional players ($t=2.491$, $p\leq 0.05$). Professional players score average (31.45) is higher than the amateur players' score average (30.31).

Key Words: Achievement Motivation, Soccer, Amateur, Professional.

¹ Gaziantep Üniversitesi BESYO

² Gazi Üniversitesi BESYO

GİRİŞ

Güdüleme, Latince “movere” kökünden türeyen, İngilizce’ye “to move” olarak geçen bir isimdir. 20. yüzyılda psikoloji alanının önemli bir inceleme konusu haline gelmiştir. Bireyi harekete geçiren, davranışlarına yön veren ve davranışın sürdürülebilirliğini sağlayan²², davranışa enerji ve yön veren, davranışı anlamak ve açıklamak için geliştirilen bir kavram olduğu söylenebilir^{8,10,22}.

Bireyden bireye farklılık göstermesi ve Maslow, Alderfer, Herzberg, Adams, McGregor, McClelland gibi birçok bilim adamı tarafından ortaya atılan Gereksinim Hiyerarşisi, ERG, İki Etken, Eşitlik (Denksenklik), X-Y ve Başarı Güdüsü gibi çeşitli teorilerin olması⁹, güdülemenin karmaşık bir kavram olduğunu ve her tanımın eksik yönlerinin olabileceği söylenebilir. Genel olarak güdüleme, bireyi belirli amaçlar doğrultusunda yönelten ve davranışları yapmaya sürükleyen, organizmayı harekete geçiren bir değişikliği ya da gerilimi ifade eder⁶.

Güdüleme ulaşılmış bir sonuçtan ziyade, bir süreç olarak ifade edilmektedir. İnsanlarda gerçekleşen güdüleme olgusu, doğrudan doğruya gözlenemez, ancak süreç içerisinde bireyin gösterdiği davranışların gözlenmesi yoluyla anlaşılabilir^{9,21}.

Bilgin (2003), organizmadaki gerilimin davranışların gerçekleştirilmesi ile sona erdiğini belirtmiştir⁶. Ancak, Bacanlı (1999) güdülerin ortaya çıkıp doyuruldukları zaman tamamen ortadan kalkmadığını ve üç aşamalı döngüsel bir süreç olduğunu belirtmiştir. Birinci aşamada; organizma hissettiği eksikliği ihtiyaç halinde yaşar, ikinci aşamada; organizmadaki ihtiyaç onu harekete geçirir ve ihtiyacı gidermek üzere bir davranışta bulunur ve üçüncü aşamada; eksikliğin giderilmesi ile rahatlatma evresine gelinir. Ancak bu rahatlatma evresi bir son değildir, zira organizmadaki eksiklikten kaynaklanan ihtiyacın yeniden hissedilmesi olağandır ve doğal olarak süreç tekrar başa dönecektir⁵.

Sabuncuoğlu ve Tüz’de (2005) güdülemenin, ihtiyaçların etkisiyle eyleme geçilen bir süreç olduğunu ve bu sürecin “Gereksinme-Uyarılma-Davranış-Doyum” şeklinde dört aşamalı olduğunu belirtmiştir, doyum aşamasından sonra gereksinmenin tekrar ortaya çıkmasıyla sürecin yeniden başladığını ifade etmiştir²³.

Genel olarak yapılan tanımlamalara bakıldığında, güdüleme ile gereksinim arasında doğrusal bir bağ göze çarpmaktadır. Güdüleme bir ihtiyacın giderilmesi ya da şiddetinin azaltılmasında etkili olurken, çok şiddetle ve

öncelikle duyulan bir ihtiyaç da güdülemeyi yoğun kılmaktadır³. Bireyin eylem yönünü, gücünü ve öncelik sırasını belirleyen, iç ve dış uyarıcıların etkisiyle organizmayı belirli davranışlara sürükleyen olayların tümünü kapsamaktadır^{2,13,16}.

Bir güdüleme süreci içerisinde hem zihni hem de duygusal faktörler etkili olur. Güdüleme alanında yapılan çalışmalarla ortaya atılan teoriler, güdülemenin daha çok zihni bir süreç olduğu şeklindeki görüşü destekler niteliktedir ve güdüleme ile duygusal faktörler arasında da karşılıklı bir ilişki bulunmaktadır. Bir yandan, güdülerin etkisiyle oluşan faaliyetin başarılı veya başarısız bir şekilde sonuçlanmasına bağlı olarak duygusal tepkiler ortaya çıkarken diğer yandan da duygular davranışlarımızı yönlendirmektedir¹⁵. Sporcuların müsabakalarda iyi performans gösterebilmeleri için gereken şartlardan biri de yine o sporcuların güdülemelerini saylayacak etkenleri iyi bilmektir. Sporun ve spor psikolojisinin esaslarının başında güdüleme gelmektedir. Dolayısıyla sporla az ya da çok ilgisi olan herkesin güdüleme teriminin üzerinde durması ve bu terimi çok iyi bilmesi gerekir²⁴.

İnsan hoş bir durumun içindeyken kendinden ve çevresinden bir takım uyarılar alır, işte hoş olan durumlarla birlikte oluşan uyarılar, duygusal durumlarla birleşerek gelecekte de kişinin karşısına çıktıklarında o kişinin yine hoş olan durumlara yönelmesini sağlar. Eğer olumsuz duygusal durumlar yaşamış ise ilerde bu tür durumlardan kaçınma eğilimi gösterirler¹⁸.

Atkinson’a göre, başarı motivasyonu aslında, iki kişilik yapısını içermektedir. Bunlar başarılı olma güdüsü ve başarısızlıktan kaçınma güdüsüdür. Başarılı olma güdüsü “elde edilen başarıdan gurur duyma ve tatmin olma deneyimleri yaşama özelliği” olarak tanımlanırken, başarısızlıktan kaçınma güdüsü “başarısız sonuçlardan utanma ya da üzüntü deneyimleri yaşama özelliği” olarak tanımlanabilir. Teori davranışlarımızın bu iki güdü arasındaki dengeden etkilendiğini ileri sürmektedir⁷.

Başarı motivasyonu, bir işi ustaca yapma, mükemmel olarak başarma, engellerin üstesinden gelme, diğerlerinden daha iyi yapma olarak tanımlanmıştır²⁰. Diğer bir anlamda, başarı motivasyonu başarısızlığa direnme, bir görevi başarmak için uğraşma olarak tanımlanabilir⁷. Her birey, kendini tatmin eden ve huzur verici durumları arama, rahatsız edici durumlardan kaçınma eğilimi gösterir²⁵. Başarı motivasyonunun iç motivasyonu temsil ettiği düşünülmektedir, ancak başarı motivasyonu dışsal faktörlerden etkilenmektedir. Bu dışsal

faktörlerin başında ise hedef uygunluğu, aktiviteye katılım sebebi ve ödüller gelmektedir¹⁹.

Sonuç olarak başarı motivasyonu, kişinin bir konuda başarılı olmak için çabası, yenilgi ile yüz yüze gelmesine rağmen ısrar etmesi ve başarıdan elde edeceği gurura doğru yönelmesidir²⁶. Başarı motivasyonu teorisi, kişilerin bir aktiviteye neden katıldığını, zor olanı başarmak için neden bu kadar çok efor sarf ettiğini ve bunu neden uzun süre devam ettirdiğini açıklamaktadır¹⁴. Buradan hareketle, araştırmamızın temel amacı, profesyonel ve amatör futbolcuların statü farklılığı değişkenine göre başarı motivasyonu farklılıklarını ortaya koymaktır.

MATERYAL VE YÖNTEM

Bu araştırma, profesyonel ve amatör futbolcuların güdülenme düzeylerinin ele alındığı betimsel bir araştırmadır. Araştırmada, aşağıda özellikleri ortaya konulan veri toplama aracı ("Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeği") kullanılarak nicel veriler toplanmıştır. Ankara bölgesindeki profesyonel ve amatör futbolculardan toplanan veriler, sporcuların demografik özelliklerine ve araştırmada ele alınan diğer değişkenlere göre analiz edilerek raporlaştırılmıştır. İstatistiksel analizlerde Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı (SPSS 16.0) kullanılmıştır. Araştırmanın evreni, Türkiye Futbol Federasyonu Ankara Bölgesi Futbolcularıdır. Türkiye Futbol Federasyonu Almanasına göre, araştırmanın yapıldığı 2007-2008 sezonunda, Ankara Bölgesindeki profesyonel erkek futbolcu sayısı 469, amatör erkek futbolcu sayısı ise 22687'dir.

Bu araştırmada % 95 güvenilirlik ve ± 5 sapma miktarı kabul edilerek örneklem büyüklüğü hesaplanmıştır. Örneklem gereken futbolcu sayısının (örneklem büyüklüğünün) belirlenmesinde aşağıdaki formül kullanılmıştır¹¹.

$$n = N \frac{t^2 pq}{d^2 (N-1) + t^2 pq}$$

Yukarıda açıklanan yöntemle yapılan hesaplamalar sonucunda, örnekleme girmesi gereken profesyonel futbolcu sayısı en az 211, amatör futbolcu sayısı en az 378 olmalıdır. Bu araştırmanın örneklemine giren profesyonel futbolcu sayısı 232 (Türkcell Süper Lig 68, Bank Asya 1 Lig 26, 2.lig 62, 3.lig 76) amatör futbolcu sayısı 544 (Amatör Süper Lig 308, 1.Amatör Küme 236)dür ve dolayısı ile bu örneklem gruplarının evreni temsil edeceği düşünülmüştür.

Araştırma örneklemine giren profesyonel futbolcuların yaşları 18 ile 32 arasında değişmektedir. Bu grubun yaş ortalaması 24.28; standart sapması 3.21'dir. Amatör futbolcuların yaşları ise 18 ile 33 arasında değişmektedir. Bu grubun yaş ortalaması da 22.93; standart sapması 3.77'dir.

Bu araştırmada kullanılan veri toplama aracı Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeğidir (SÖBMÖ). Bu ölçek, Willis (1982) tarafından geliştirilmiş²⁷, Türkiye'deki geçerlilik ve güvenilirlik çalışması da Tiryaki ve Gödelek (1997) tarafından yapılmıştır. Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeği toplam 40 maddeden oluşan beşli likert tipi bir ölçektir. Ölçek maddeleri, 1-5 arasında puanlanabilmektedir ("hiçbir zaman, çok az, bazen, oldukça fazla ve her zaman"). Tiryaki ve Gödelek (1997) tarafından yapılan güvenilirlik analizleri sonucunda ölçeğin her bir alt boyutu için alfa güvenilirlik katsayıları ayrı ayrı hesaplanmıştır. Buna göre alt ölçeklerin güvenilirlik katsayıları, güç gösterme güdüsü alt ölçeği için $r=0.81$, başarıya yaklaşma güdüsü alt ölçeği için $r=0.82$ ve başarısızlıktan kaçınma güdüsü alt ölçeği için $r=0.80$ olarak hesaplanmıştır. Elde edilen bu değerler sonucunda ölçeğin Türk toplumuna uygulanabilir olduğu kararlaştırılmıştır.²⁵

Ölçek profesyonel futbolculara müsabaka için kamp yaptıkları otelde uygulanmıştır. Bu uygulama için öncelikle futbolculara yapılan çalışma ve uygulanacak ölçek hakkında bilgi verilmiş, daha sonra futbolculardan yemek arasında kendilerine dağıtılan ölçeği doldurmaları istenmiştir. Amatör futbolcularla da, antrenman sonrası kulüp toplantı salonlarında görüşülerek önce çalışmanın amacı ve önemi anlatılmış, daha sonra da ölçek uygulanmıştır. Ölçeğin yaklaşık olarak 30 dakika içerisinde doldurulduğu gözlenmiştir. Ölçekten elde edilen veriler öncelikle bilgisayar ortamına aktarılmış, daha sonra da SPSS 16,0 paket programından yararlanılarak hesaplamalar yapılmıştır. Verilerin analizinde aritmetik ortalama, ilişkisiz ölçümlerde ortalama puanların karşılaştırılması için Independent samples t-test¹⁷ kullanılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde, araştırmaya katılan futbolcuların statü farklılığı değişkeni açısından Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeğinden elde ettikleri puanların dağılımlarına yer verilmiştir.

Tablo 1. Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeğinden Alınan Puanların, Futbolcuların Statülerine Göre Dağılımı

SÖBMÖ Alt Boyutları	Futbolcu Statüsü	N	$\bar{X}$	SS	t	p
Güç Gösterme	Profesyonel	232	39.50	4.82	3.029	.003
	Amatör	544	38.78	5.05		
Başarıya Yaklaşma	Profesyonel	232	63.00	6.55	-2.014	.034
	Amatör	544	64.04	6.63		
Başarısızlıktan Kaçınma	Profesyonel	232	31.45	5.80	2.491	.013
	Amatör	544	30.31	5.85		

Tablo 1'deki verilere göre, futbolcuların Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeğinin Güç Gösterme Gütüsü alt boyutu puan ortalamaları arasında, profesyonel futbolcular lehine anlamlı bir farklılık vardır ($t=3.029$, $p<0.01$). Başka bir deyişle, profesyonel futbolcuların puan ortalaması ($\bar{X}=39.50$) amatör futbolcuların puan ortalamasından ($\bar{X}=38.78$) daha yüksektir. Futbolcuların Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeğinin Başarıya Yaklaşma Gütüsü alt boyutu puan ortalamaları arasında, amatör futbolcular lehine anlamlı bir farklılık vardır ($t=-2.014$, $p<0.05$). Başka bir deyişle, amatör futbolcuların puan ortalaması ($\bar{X}=64.04$) profesyonel futbolcuların puan ortalamasından ($\bar{X}=63.00$) daha yüksektir. Futbolcuların Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeğinin Güç Gösterme Gütüsü alt boyutu puan ortalamaları arasında, profesyonel futbolcular lehine anlamlı bir farklılık vardır ($t=2.491$, $p<0.05$). Başka bir deyişle, profesyonel futbolcuların puan ortalaması ($\bar{X}=31.45$) amatör futbolcuların puan ortalamasından ($\bar{X}=30.31$) daha yüksektir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bölümde; aktif spor yaşantılarına devam eden profesyonel ve amatör futbolcuların statü farklılığına göre başarı motivasyonları arasında istatistiksel açıdan anlamlılık saptanan sonuçlara ilişkin bulgular tartışılmıştır.

Statü farklılığına göre güç gösterme gütüsü alt boyutunda anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.01$). Profesyonel futbolcuların ortalamasının ($\bar{X}=39.50$), amatör futbolcuların ortalamasından ($\bar{X}=38.78$) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Tablo 1). Aslan ve Kuru (2002) profesyonel futbolcuların güç gösterme gütüsü ortalamalarını amatör futbolcuların

ortalamasından daha yüksek bulmuştur⁴. Bu bulgu çalışmamızı destekler niteliktedir. Profesyonel futbolcuların güç gösterme boyutunda elde ettikleri puanların amatörlere göre yüksek bulunmasının nedeni, profesyonel futbolcuların yaptıkları işten ekonomik kazanç sağlamaları ve geçim kaynağı olarak görmeleri, kendilerini gösterme ve kanıtama gibi konularda hassas düşünmelerinden kaynaklanabilir.

Güç gösterme gütüsü, bireyin diğer insanlar üzerinde etki yaratma, prestij sahibi olma ve diğerleri ile karşılaştırıldığında onlardan daha güçlü olma şeklinde kendini gösterir. Bireyler güç gösterme güdülerini doyuma ulaştırabilecekleri organizasyonlara ve profesyonel alanlara yönelme eğilimi gösterirler¹. Bu tanıma dayanarak çalışmada olduğu gibi profesyonel futbolcuların güç gösterme güdülerinin amatörlere göre yüksek çıkması beklenir.

Her branştaki sporcu kazanması için baskı altındadır. Bu baskı futbolun günümüzdeki popülaritesini düşündüğümüzde büyük kitlelerin takip ettiği ve desteklediği profesyonel futbolcular üzerinde daha fazla oluşabilir. Zira onlardan beklentiler daha fazla olabilmektedir. Önceden elde ettikleri başarılar insanların beklentilerini gitgide arttırırken, üzerlerinde oluşan baskıyı da arttırabilmektedir. Bu sebeple profesyonel futbolcuların güç gösterme boyutunda amatör futbolculardan yüksek bulunması doğal bir sonuçtur.

Başarıya yaklaşma gütüsü alt boyutunda amatör futbolcular lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Profesyonel grubun ortalaması $\bar{X}=63.00$, amatör grubun ortalaması $\bar{X}=64.04$ olarak tespit edilmiştir (Tablo 1). Halvari ve Kjømo başarıya yaklaşma gütüsü ile yarışmasal ortamlara katılma arasında doğru ilişki olduğunu belirtmiştir¹². Buradan hareketle amatör

futbolcuların başarıya yaklaşma güdülerinin yüksek çıkması, buldukları statüden kurtulmak, daha elit olmak ve profesyonel seviyeye gelmek için başarıyı daha çok arzuladıkları şeklinde yorumlanabilir.

Başarısızlıktan kaçınma güdüsü alt boyutunda profesyonel futbolcular lehine istatistiksel açıdan anlamlılık tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Profesyonel futbolcuların ortalaması ($\bar{X} = 31.45$) amatör futbolcuların ortalamasından ($\bar{X} = 30.31$) daha yüksek bulunmuştur (Tablo 1). Başarısızlıktan kaçınma güdüsü, "başarısızlığın bir sonucu olarak utanç yaşama ya da küçük düşme kapasitesi" olarak ifade edilmektedir. Güç gösterme ve başarıya yaklaşma güdüsü ile başarısızlıktan kaçınma güdüsü farklı yapılarıdır. Bu sebeple çalışmada olduğu gibi başarıya yaklaşma ve başarısızlıktan kaçınma güdülerini birbirinden bağımsız olarak yüksek ya da düşük olabilir. Başarısızlıktan kaçınma güdüsü bireyin kaygılı bir yaradılışı olmasıyla ilgilidir. Yüksek seviyedeki kaygılı kişiler yarışmasal ortamlardan

kaçınma eğilimi gösterirler. Kazanmaya şartlanma sonucu ortaya çıkan sosyal baskılar, insanların beklentilerini karşılayamama korkusu, sakatlanma ve yaralanma korkusu en yaygın kaygıyı ortaya çıkaran faktörlerdir. Başarısızlıktan kaçınma gibi motivasyonel faktörler de kaygı ile yakından ilişkilidir¹⁸. Başarı motivasyonu ile kaygı arasındaki ilişkinin özellikle başarısızlıktan kaçınma güdüsü alt boyutu arasında olduğu görülmektedir. Başarısızlıktan kaçınma güdüsünün yapısında, içinde bulunulan yarışma sonucu ile ilgili durumun tehlikeli olarak algılanması vardır ve bu da kişinin kaygılı bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Kişinin kaygılı bir yapıya sahip olması başka bir ifade ile sürekli kaygı düzeyinin yüksek olması, yarışmasal ortamlardan kaçınma eğilimi şeklinde kendini gösterir⁷. Bu bağlamda çalışmada yer alan profesyonel futbolcuların başarısızlıktan kaçınma güdülerinin yüksek çıkması, beklentilerin yüksek olmasının oluşturduğu baskılardan kaynaklanabilir.

KAYNAKLAR

1. Aktop A. Spora Özgü Başarı Motivasyonu ile Psikolojik ve Yapısal Özellikler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Antalya: Akdeniz Üniversitesi; 2002.
2. Ankar A. Eğitim Psikolojisine Giriş. 1.Baskı. Turhan Kitabevi; Ankara: 1992.
3. Arı R, Üre Ö, Yılmaz H. Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi (Eğitimin Psikolojik Temelleri). 2. Baskı. Konya: Mikro Basım-Yayım; 1999.
4. Aslan A. Kuru E. Profesyonel ve Amatör Futbolcuların Başarı Motivasyonu ve Sportif Tecrübe ile İlişkisi. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi 2002; 7(2); 23-30.
5. Bacanlı H. Eğitim Psikolojisi-Gelişim ve Öğrenme. 2.Baskı. Nobel Yayın Dağıtım; Ankara: 1999.
6. Bilgin N. Sosyal Psikoloji Sözlüğü. 1.Baskı. İstanbul: Bağlam Yayınları; 2003.
7. Cox RH. Sport Psychology, Concepts and Applications. Second Edition. Dubuque: Wm C. Brown Publishers; 1990.
8. Cüceloğlu D. İnsan ve Davranışı- Psikolojinin Temel Kavramları. 15. Basım. İstanbul: Remzi Kitabevi; 2006.
9. Çetinkanat C. Örgütlerde Güdüleme ve İş Doyumu. 1.Baskı. Ankara: Anı Yayıncılık; 2000.
10. Doğan O. Spor Psikolojisi. 2.Baskı. Adana: Nobel Kitabevi; 2005.
11. Erkuş A. Bilimsel Araştırma Sarmalı. Ankara: Seçkin Yayınları; 2005.
12. Halvari H. Kjørmo O. A Structural Model of Achievement Motives, Performance Approach and Avoidance Goals and Performans Among Norwegian Olympic Athletes. Perceptual and Motor Skills 1999; 89(3); 997-1022.
13. Hasırcı S. Sporda Denetim Odağı. Ankara: Bağırğan Yayınevi; 2000.
14. Hayashi CT. Achievement Motivation Among Anglo American and Hawaiian Physical Activity Participants; Individual Differences and Social Contextual Factors; Journal of Sport and Exercise Psychology 1996; 18(2): 194-215.
15. İkizler C. Sporda Başarının Psikolojisi. 1.Baskı. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım; 1993.
16. İnceoğlu M. Güdüleme Yöntemleri, Ankara: Ankara Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu Yayınları; 1985.
17. Karagöz Y, Ekici S. Sosyal Bilimlerde Yapılan Uygulamalı Araştırmalarda Kullanılan İstatistiksel Teknikler ve Ölçekler. Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Dergisi 2004; 5(1); 25-43.
18. Konter E. Spor Psikolojisi ve Futbol, 1.baskı. İzmir: Saray Tıp Kitapevleri; 1996.
19. Konter E. Sporda Motivasyon. İzmir: Saray Medikal Yayıncılık; 1995.
20. Lawrence AP. The Science of Personality, NewYork: John Willey & Sons; 1996.
21. Onaran O. Çalışma Yaşamında Güdüleme Kuramları. 1.Baskı. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları No: 470; 1981.
22. Öğülmüş S. Güdüleme (Motivasyon) Kuramları. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Eğitim Araştırma Uygulama Merkezi Yayınları 2002; (5): 92-105.
23. Sabuncuoğlu Z, Tüz M. Örgütsel Psikoloji. 5.Baskı. Bursa: Furkan Ofset; 2005.
24. Terzioğlu AE. Spor Eğitiminde Motivasyon Kavramı, Atatürk Eğitim Fakültesi Spor Bilimleri Dergisi 1992; (2): 11-13.
25. Tiryaki Ş, Gödelek E. Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeğinin Türk Sporcuları İçin Uyarlama Çalışması. 1.Uluslararası Spor Psikolojisi Sempozyumu Bildirileri. 1.Baskı. Ankara: Bağırğan Yayınevi; 1997.
26. Weinberg RS, Gould D. Foundation of Sport and Exercise Psychology. USA: Human Kinetics Books Champaign; 1995.
27. Willis JD. Three Scales to Measure Competition-Related Motives in Sports. Journal of Sport Psychology 1982; (4); 338-353